

POSLOVNA SOFTVERSKA OS REŠENJA

školska 2024/2025 godina

Vežba 6: AI u marketingu i analitici

Veštačka inteligencija u marketingu (AI marketing) označava **primenu inteligentnih računarskih sistema i algoritama** koji mogu da:

- analiziraju velike količine podataka (tzv. *Big Data*),
- „uče“ iz prethodnog ponašanja korisnika (mašinsko učenje),
- donose **brze, automatizovane i precizne odluke** u vezi sa promocijom, oglašavanjem i prodajom.

Drugim rečima, AI u marketingu ne samo da pomaže u razumevanju šta korisnici rade, već i zašto to rade, što daje dublji uvid u njihove motive i potrebe.

Zahvaljujući tome, marketing više ne mora biti statičan, ručno planiran i generički. Umesto toga, AI omogućuje da poruka bude:

- **dinamična** (menja se u realnom vremenu),
- **personalizovana** (prilagođena svakom korisniku ponaosob),
- i **efikasna** (zasnovana na predikciji i tačno usmerena).

Tradicionalni marketing je funkcionisao po principu: *kreiraj reklamu, plasiraj svima*.

AI marketing funkcioniše po principu: *razumi svakog korisnika pojedinačno i kreiraj poruku samo za njega*.

Ova tranzicija je omogućena zato što AI:

- može da obradi **milione korisničkih interakcija** u sekundi,
- prepoznaje **skrivenne obrasce ponašanja** koje čovek ne može da primeti,
- i automatski **optimizuje sadržaj, vreme, kanal i ciljnu grupu**.

KLJUČNE KOMPONENTE AI MARKETINGA

Personalizacija sadržaja

AI može da „pročita“ korisničke preferencije, istoriju pretrage, prethodne kupovine i klikove i na osnovu toga kreira:

- specifične email kampanje (npr. „Marko, zaboravili ste ove patike u korpi“),
- preporuke proizvoda („Kupci koji su gledali ovaj laptop su kupili i ovu torbu“),
- personalizovane web stranice (npr. naslovna stranica se razlikuje za svakog korisnika).

Kako funkcioniše:

Algoritmi koriste tzv. **kolaborativno filtriranje** i **analizu ponašanja u realnom vremenu**, što znači da AI upoređuje korisnike sa sličnim interesovanjima i predlaže sadržaj koji se pokazao uspešnim kod sličnih profila. Takođe se primenjuje **natural language processing (NLP)** za obradu tekstualnih podataka i komentara korisnika.

 Primer: Netflix koristi AI da svakom korisniku prikaže drugačiji redosled i naslovne slike serija, zasnovano na prethodnom gledanju.

Automatski targeting i retargeting

- **Targeting:** AI prepoznaje koji segmenti korisnika imaju najveću verovatnoću da reaguju na reklamu.
- **Retargeting:** ako je korisnik već bio na sajtu, AI odlučuje kada i gde ponovo da mu prikaže oglas – da ne bude napadan, ali ni zaboravljen.

Kako funkcioniše:

Sistem koristi **cookie podatke**, **geolokaciju**, **uređaj koji koristite**, **vreme interakcije**, kao i **lookalike audience modele** kako bi razvrstao korisnike u segmente. Na osnovu toga se kreira tzv. *customer journey map* – mapa korisničkog puta, kojom se upravlja u realnom vremenu.

 Primer: Gledali ste ranac na nekom sajtu, a sutradan vam se isti ranac prikazuje kao reklama na YouTube-u, Instagramu i portalu – to je AI koji prati i odlučuje kada ste najspremniji za konverziju.

Predikcija ponašanja korisnika

AI modeli analiziraju prethodno ponašanje i „predviđaju“ naredne poteze:

- Da li će korisnik kupiti?
- Kada će otvoriti email?
- Da li će otkazati pretplatu?
- Koji će proizvod ili uslugu korisnik verovatno kupiti sledeći?
- Koliko često će korisnik koristiti određeni proizvod ili uslugu?

Ove informacije se koriste za preventivne i proaktivne akcije.

 Kako funkcioniše:

Kroz **mašinsko učenje** (npr. *decision trees, random forest, neural networks*), AI trenira modele na osnovu prethodnih primera ponašanja hiljada korisnika. Svaki korisnik dobija tzv. *engagement score* (ocenu verovatnoće angažovanja), koji se koristi za donošenje marketinških odluka.

 Primer: AI model može označiti korisnika koji je prestao da otvara mailove kao „rizik za churn“, i automatski poslati mu poseban email sa popustom ili dodatnim benefitima.

Optimizacija marketinških kampanja

AI može da:

- raspoređuje budžet oglašavanja po kanalima (Google, Meta, TikTok),
- testira više varijanti oglasa (tekst, boje, slike – A/B/C testiranje),
- automatski isključi loše oglase i pojača dobre.

 Kako funkcioniše:

Uz pomoć **algoritama za optimizaciju**, kao što su *Bayesova optimizacija* i *reinforcement learning*, AI konstantno prati metrike kao što su CTR, ROI i konverzije i prilagođava strategiju svakog sata. On uzima u obzir i eksterni kontekst – npr. vreme, sezonske promene, konkurenciju itd.

 Primer: U Google Ads kampanji, AI može automatski preusmeriti 70% budžeta na kampanju koja ima bolji CTR (click-through rate), bez da čovek to mora ručno da primeti.

Chatbotovi i AI asistenti

Ovi alati omogućuju:

- podršku korisnicima u realnom vremenu (24/7),
- odgovore na najčešća pitanja,
- preporuku proizvoda,
- rezervaciju termina, poručivanje, i sl.
- proaktivnu komunikaciju, kao što su podsećanja ili obaveštenja o promocijama.

Kako funkcioniše:

Chatbot koristi **model obrade jezika** (npr. GPT, BERT), koji mu omogućuje razumevanje pitanja korisnika. Na osnovu unapred definisanih scenarija i podataka iz CRM sistema, AI bira najlogičniji odgovor. Napredni sistemi koriste i **emocionalnu analizu teksta** da bi prepoznali nezadovoljstvo korisnika i uputili ga operateru. Takođe, AI može analizirati prethodne interakcije sa korisnikom i prilagoditi odgovore u skladu sa njihovim ponašanjem, čineći komunikaciju personalizovanijom.

 Primer: AI chatbot na sajtu telekom operatera može da vodi korisnika do rešenja problema bez potrebe da se uključi živa osoba – i to uz prirodan dijalog, često korišćenjem NLP-a (natural language processing).

PREGLED TEHNOLOGIJA AI MARKETINGA

AI marketing ne funkcioniše magično, već kao što smo videli kroz prethodnu sekciju, u pozadini se koristi više tehnologija:

Tehnologija	Funkcija u marketingu
Machine Learning	Analizira ponašanje korisnika, uči iz istorijskih podataka i predviđa buduće aktivnosti (npr. ko će kupiti, otkazati, kliknuti).
NLP (obrada jezika)	Omogućuje razumevanje i generisanje ljudskog jezika – koristi se u chatbotovima, email kampanjama i analizi komentara.
Computer Vision	Tumači slike i video sadržaje – koristi se za prepoznavanje proizvoda, analizu vizuelnog angažovanja i emocija korisnika.
Big Data analitika	Omogućuje obradu ogromnih količina podataka iz različitih izvora, kako bi AI mogao donositi tačne i pravovremene odluke.

AI ALATI U MARKETINGU

1. Google Analytics 4 (GA4) + AI funkcije

- **Machine Learning za analizu verovatnoće konverzije** – GA4 koristi algoritme mašinskog učenja koji analiziraju korisničke aktivnosti i ponašanje na sajtu kako bi predvideo koji su korisnici najverovatniji da izvrše željenu akciju (npr. kupovinu, registraciju, preuzimanje sadržaja).
- **Detekcija anomalija** – GA4 ima mogućnost automatske detekcije anomalija, što znači da će sistem odmah upozoriti marketare kada se ponašanje korisnika značajno promeni. Ovo je izuzetno korisno za prepoznavanje i brzo reagovanje na neobične promene u podacima, poput naglog opadanja poseta ili povećanja stope napuštanja stranica, što može ukazivati na potencijalne tehničke probleme ili promene u korisničkom ponašanju.
- **Prediktivne metrike** – Ova funkcionalnost omogućuje predviđanje određenih ponašanja korisnika. Na primer, GA4 može da izračuna „verovatnoću da korisnik izvrši kupovinu u narednih 7 dana“, što pruža ućava bolje planiranje i ciljanje korisnika sa visokim potencijalom za konverziju.
- **Segmentacija korisnika** – AI u GA4 analizira korisničke podatke kako bi identifikovao i predložio najvrednije segmente korisnika za marketing. Ovo omogućuje kreiranje preciznih ciljanih kampanja koje imaju veću šansu za uspeh, jer se fokusira na korisnike koji su najverovatniji da donesu najveći ROI.

 Primer: GA4 može kreirati publiku korisnika koji su veoma blizu kupovine, pa se baš njima mogu prikazivati oglasi sa dodatnim podsticajima (popusti, recenzije, garancije).

2. HubSpot (CRM + marketing automatizacija)

- **AI u HubSpotu** ocenjuje leadove (scoring) kako bi procenio koji korisnik ima najveću verovatnoću da postane kupac, optimizujući efikasnost prodajnog tima.
- Automatizuje email kampanje sa personalizacijom po imenu, prethodnoj aktivnosti, fazi u prodajnom levku, čime se povećava relevantnost i angažman korisnika.
- **Chatbotovi sa AI** prikupljaju informacije i preporučuju proizvode ili usluge na temelju prethodnih interakcija, čime se povećava šansa za prodaju.

 Primer: Ako korisnik otvori email ali ne klikne na ponudu, AI može odlučiti da sledeći email bude drugačije sročan ili da sadrži video umesto teksta.

3. Salesforce Einstein

- **AI unutar Salesforce platforme** koristi podatke sa svih marketinških i prodajnih kanala da predviđa koje kampanje će imati najveći učinak, kao i koje će biti najefikasnije za određene korisnike
- Omogućuje dinamično kreiranje ponuda u realnom vremenu, čime se korisnicima pružaju personalizovane cene i proizvodi prema njihovom ponašanju na sajtu.
- **Predlozi za marketare** bazirani na analizi podataka, pomažu u optimizaciji marketinške strategije i pružaju brže donošenje odluka.

 Primer: Einstein može automatski prilagoditi naslov web stranice korisniku iz različitih geografskih lokacija – korisnik iz Niša vidi lokalne akcije, korisnik iz Novog Sada vidi druge.

4. Jasper AI (povoljnija alternativa Copy AI)

- Jasper je alat za generisanje sadržaja baziran na AI-u koji pomaže u kreiranju blogova, članaka, e-mailova, i društvenih postova.
- Automatizuje pisanje sadržaja na osnovu zadatih parametara, čineći ga bržim i personalizovanim.
- Omogućuje generisanje SEO optimizovanih tekstova koji poboljšavaju rangiranje na pretraživačima.

 Primer: Jasper može da generiše članke sa ključnim rečima koje su od strateškog značaja za SEO, u skladu sa specifičnim zahtevima brenda.

5. Canva AI

- Canva koristi AI za automatsko kreiranje grafičkog sadržaja, kao što su poster, baneri i društvene objave.
- Omogućuje korisnicima da brzo dizajniraju vizuelne elemente koristeći predloške i kreativne alate.
- Uključuje funkcije poput automatskog generisanja dizajna na osnovu ponuđenih slika i tekstova.

 Primer: Canva može da generiše vizuelne elemente za društvene mreže u nekoliko minuta, sa stilizovanim fontovima, bojama i rasporedima koji odgovaraju brendiranju.

PRIMERI IZ PRAKSE

E-commerce sajt:

- AI sistem predlaže proizvode u realnom vremenu.
- Sistem prepoznaje kada je korisnik „zagrejan“ za kupovinu.
- Chatbot nudi pomoć oko veličina proizvoda i dostave.
- AI automatski bira najefikasnije oglase za svakog korisnika.

Primer: AI analizira prethodne kupovine korisnika i predlaže proizvode iz sličnih kategorija.

Putnička agencija:

- AI skenira prethodne destinacije korisnika.
- Predlaže personalizovane ponude sa polascima iz blizine.
- Ako korisnik napusti sajt bez rezervacije – dobija email sa „last-minute“ ponudom.

Email marketing agencija:

- AI određuje *najbolje vreme slanja* za svakog primaoca.
- Kreira sadržaj sa dinamičkim elementima (ime, grad, proizvodi).
- Predviđa da li će korisnik otvoriti mail i kliknuti – i prema tome podešava prioritet.

VAŽNI IZAZOVI I ETIČKA PITANJA

- **Privatnost** – Mnogi korisnici nisu u potpunosti svesni da se njihovo ponašanje prati i koristi za ciljanje oglasa ili personalizaciju sadržaja, što može narušiti njihovu privatnost i poverenje u brend.
- **Transparentnost** – Važno je jasno označiti kada korisnik komunicira sa AI sistemom ili chatbotom, a kada sa stvarnom osobom. Nedostatak jasnoće može stvoriti zabunu i smanjiti poverenje korisnika u interakciju sa brendom.
- **Algoritamska pristrasnost** – Ako AI modeli nisu pravilno trenirani ili imaju pristrasnosti u podacima, mogu nesvesno favorizovati određene korisničke grupe, što može dovesti do nepoštenih ili diskriminatorских odluka.
- **Zavisnost od tehnologije** – Prekomerna automatizacija može dovesti do otuđenja korisnika od brenda. Kada se previše oslanjamo na tehnologiju, korisnici mogu izgubiti emocionalnu povezanost sa brendom, što utiče na dugoročnu lojalnost.